

Datum
2019-05-03

Diarienummer
MH-2019-680

Miljöinspektör
Lilian Flygare Ivarsson
lilian.flygare-ivarsson@trelleborg.se
0410-73 32 48

Kommunstyrelsen/
Kommunledningsförvaltningen

Yttrande över kommunstyrelsens remiss § 84 om informationsärende Feriearbete tobak 2018 samt förslag på tobaksförebyggande åtgärder i Trelleborgs kommun

Beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att översända yttrandet över remissen till kommunstyrelsen/kommunledningsförvaltningen.

Beskrivning av ärendet

ANDT-samordnaren och feriearbetande ungdomar har i remissen presenterat feriearbetet, nuläget, tobaksförebyggande förslag samt mål för det tobaksförebyggande arbetet.

Kommunstyrelsen har i sitt beslut §84 beslutat

Att notera information,

Att presentation av de tobaksförebyggande förslagen sker till kommunfullmäktige,

Att rapporten skickas till socialnämnden, bildningsnämnden och

samhällsbyggnadsnämndens miljöavdelning samt

Att dessa återkommer med förslag på åtgärder till kommunstyrelsen senast i juni 2019.

Tobakshjältarna, som är presentationens rubrik, har uppgiften "För ett rökfritt 2025". I presentationen anges tobakens konsekvenser för individen och samhället i form av ökad risk för lungsjukdomar, hjärt-kärlsjukdomar, cancer och andra sjukdomar, att passiv rökning skadar, kostnaden i samhället är 31 miljarder kronor och att tobaken är ett hot mot hållbar utveckling.

På nationell nivå är det 10 % av eleverna i åk 9 och 24 % av gymnasieeleverna åk 2 som använder tobak. Motsvarande siffror i Trelleborg använder 9 % pojkar och 15 % flickor i åk 9, samt 25 % av pojkar och 25 % flickor i gymnasiet Åk 2. I Trelleborg är det ca 12 % pojkar och 3 % flickor i åk 9 samt 10 % pojkar och 1 % flickor i gymnasiet åk 2, som snusar. Det vill säga, rökningen hos pojkar åk 9 och gymnasiet åk 2, överskrider den genomsnittliga nationella tobaksanvändningen.

Presentationen fortsätter med förslag på förebyggande åtgärder, såsom utbildning, bättre ID-kontroller, rökfria zoner, höjd skatt, exponeringsriktlinjer, och tobaksfri skoltid.

Målsättningen nationellt är att endast 5 % av befolkningen ska använda tobak. Det motsvarande målet i Trelleborgs kommun är 0 %. Ett annat mål är att ungdomarna i Trelleborg kommun ska få högre medvetenhet. Slutligen ställs frågan ”Varför ska Trelleborgs kommun arbeta mot Tobak?”. Svaren som ges är att kommunens hållbarhetspolicy ska följas, Trelleborg ligger över rikssnittet i rökande ungdomar, användningen av tobak ökar risken för vidare användning av narkotika, samt att minska framtida kostnader för sjukvård samt sjukskrivningar.

Samhällsbyggsförvaltningen har den 2 maj 2019 samtalat med ANDT-samordnaren, och fått klarlagt att yttrandet ska innehålla sådana förslag på åtgärder, där samhällsbyggnadsförvaltningen ansvarar, deltar och samarbetar med andra förvaltningar, myndigheter och andra aktörer.

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning och förslag på tobaksförebyggande åtgärder

Samhällsbyggnadsnämnden uppfattar av den aktuella remissen att samhällsbyggnadsnämnden ska ge förslag på tobaksförebyggande åtgärder till kommunstyrelsen, för att minskning av tobaksanvändningen både hos ungdomar och i förlängningen även den vuxna befolkningen i Trelleborgs kommun ska ske.

Samhällsbyggnadsnämndens ansvar enligt Lagen om tobak och liknande produkter (SFS 2018:2088), är att bedriva tillsyn över rökfria miljöer enligt nedan. En nyhet är att inte bara tobaksvaror, utan även e-cigarett mm enligt nedan ingår nu i lagstiftningen. De kapitel som berör samhällsbyggnadsnämnden är 1 kap, 1-4 §§, 6 kap, 1-9 §§ och 7 kap, 1-3 §§, samt 9,12 och 15 §§. Övriga kapitel om försäljning och marknadsföring av tobak och liknande produkter har socialnämnden ansvar för.

Lagstiftning

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens syfte och innehåll

1 § Denna lag syftar till att begränsa de hälsorisker och olägenheter som är förbundna med bruk av tobak och liknande produkter samt med exponering för rök från tobak och utsläpp från liknande produkter.

2 § Denna lag innehåller bestämmelser om tobak, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, örtprodukter för rökning och om användningen av njutningsmedel som till användningssättet motsvarar rökning men som inte innehåller tobak.

6 kap. Rökfria miljöer

Kapitlet träder i kraft I:2019-07-01/

Tillämpningsområde

- 1 § Med rökning avses vid tillämpningen av bestämmelserna i detta kapitel
1. rökning av tobak,
 2. inhalering efter förångning eller annan upphettning av tobak,
 3. användning av elektroniska cigaretter,
 4. rökning av örtprodukter för rökning, och
 5. användning av njutningsmedel som till användningssättet motsvarar rökning men som inte innehåller tobak.

Rökförbud

2 § Rökning är förbjuden

1. i lokaler avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn eller ungdom samt på skolgårdar och på motsvarande områden utomhus vid förskolor och fritidshem,
2. i lokaler som är avsedda för hälso- och sjukvård,
3. i lokaler som är avsedda för gemensamt bruk i bostäder och inrättningar med särskild service eller vård,
4. på färdmedel i inrikes kollektivtrafik eller i lokaler och andra utrymmen som är avsedda att användas av den som reser med sådana färdmedel och på motsvarande områden utomhus,
5. i restauranger och på andra serveringsställen,
6. i andra lokaler än sådana som avses i 1-5 när en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning som avses i 2 kap. 1-3 §§ ordningslagen (1993:1617) anordnas och i lokaler som är avsedda att användas av den som deltar i sammankomsten eller tillställningen,
7. i andra lokaler än sådana som avses i 1-6 om allmänheten har tillträde till lokalerna,
8. på inhägnade platser utomhus huvudsakligen avsedda för idrottsutövning,
9. på lekplatser som allmänheten har tillträde till, och
10. vid entréer till sådana lokaler och andra utrymmen som avses i 1-7 som allmänheten har tillträde till.

3 § I hotell och andra inrättningar där tillfällig bostad yrkesmässigt upplåts, ska i ett visst antal av de rum eller liknande som upplåts rökning vara förbjuden. I fråga om sovkupeéer och andra utrymmen som upplåts för tillfällig bostad på färdmedel i inrikes kollektivtrafik gäller i stället 2 § 4.

Ansvar för att upprätthålla rökförbudet

8 § Den som i egenskap av ägare eller på annan grund disponerar över en lokal, ett annat utrymme eller ett område utomhus som omfattas av någon av bestämmelserna i 2 § 1-9 eller 3 § ansvarar för att bestämmelserna följs.

För områden som omfattas av 2 § 10 ansvarar i stället den som i egenskap av ägare eller på annan grund disponerar över lokalen eller utrymmet innanför entrén.

9 § Den som är ansvarig enligt 8 § ska genom skyltning tydligt informera om rökförbudet och vid behov ingripa med information och tillsägelser. Om någon trots tillsägelse röker där rökning inte är tillåten, får denne avvisas.

7 kap. Tillsyn

Tillsynsansvar

1 § /Träder i kraft I:2019-07-01/ Folkhälsomyndigheten ansvarar för tillsynsvägledning när det gäller kommunens tillsyn enligt 3 § 1, 2 och 4 och kommunens och Polismyndighetens tillsyn enligt 4 §.

Den myndighet som regeringen bestämmer ansvarar dock för tillsynsvägledning när det gäller kommunens tillsyn enligt 3 § 1 över bestämmelserna om identitets- och säkerhetsmärkning i 3 kap. 7 §.

Konsumentverket ansvarar för tillsynsvägledning när det gäller kommunens tillsyn enligt 3 § 3.

2 § /Träder i kraft I:2019-07-01/ Länsstyrelsen utövar inom länet tillsyn enligt 3 och 4 §§. I tillsynen ingår att

1. följa kommunernas verksamhet och biträda kommunerna med information och råd, och
2. främja samarbete mellan olika tillsynsmyndigheter och mellan tillsynsmyndigheter och andra.

3 § /Träder i kraft I:2019-07-01/ Kommunen utövar tillsyn över att denna lag och anslutande föreskrifter följs när det gäller

4. rökfria miljöer som avses i 6 kap. 2 § och som inte är upplåtna enbart för personal samt lokaler som avses i 6 kap. 3 §.

Befogenheter

Tobaksvaror och örtprodukter för rökning

9 § /Träder i kraft I:2019-07-01/ En tillsynsmyndighet som anges i 2-7 §§ får i sin tillsynsverksamhet meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att denna lag och anslutande föreskrifter ska följas.

I beslut om föreläggande eller förbud får tillsynsmyndigheten sätta ut vite. Vitet får inte omvandlas till fängelse.

Elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare

12 § /Träder i kraft I:2019-07-01/ En tillsynsmyndighet som anges i 3-7 §§ får i sin tillsynsverksamhet meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att bestämmelserna i denna lag och anslutande föreskrifter ska följas.

15 § /Träder i kraft I:2019-07-01/ Beslut om föreläggande eller förbud enligt 12 och 14 §§ får förenas med vite. Vitet får inte förvandlas till fängelse.”

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

Samhällsbyggnadsnämnden anser att bruket av tobak och liknande produkter är fortfarande ett stort hälsoproblem, med risk för att få ca 50 st olika sjukdomar, där lungsjukdomar, hjärt-kärlsjukdomar och cancer är de vanligast förekommande. För att bibehålla en friskare befolkning, är det viktigt att arbeta aktivt med förebyggande åtgärder i Trelleborgs kommun.

Samhällsbyggnadsnämnden anser att kommunalt samarbete mellan förvaltningar och samarbete med andra myndigheter och aktörer är nyckeln till ett bra tobaksförebyggande arbete för ungdomar såväl för vuxna. För att användningen av tobak och liknande produkter ska minska, med en vision om 0 % brukare av tobak och liknande produkter i Trelleborgs kommun, jämfört med det nationella målet om 5 %, behövs gemensamma, aktiva och stödjande insatser.

Samhällsbyggnadsnämnden tror att de i nya lagen utökade rökfria miljöerna kommer att bidra till att användningen av tobak och liknande produkter kommer att minska ytterligare, eftersom de är en signal på att personer som inte använder tobak och liknande produkter inte vill exponeras för rök för tobak och utsläpp från liknande produkter.

Förslagen på förebyggande åtgärder i presentationen och nedan är bra, och skulle kunna utvecklas.

- Utbildning
- Bättre ID – kontroller
- Rökfria zoner,
- Höjd skatt
- Exponeringsriktlinjer
- Tobaksfri skoltid

De följande förslagen på åtgärder är därför förslag där samhällsbyggnadsnämnden har en roll i sitt tillsynsansvar, men med ett fokus på samarbete mellan förvaltningar, andra myndigheter och andra aktörer.

Förslag på tobaksförebyggande åtgärder

1. Starta upp ett tobaksnätverk igen, som användas för att diskutera problemen och hjälpas åt med gemensamma åtgärder. Tobaksnätverket kan bestå av kommunledningsförvaltningen, i form av ANDT-samordnaren såsom sammankallande, samhällsbyggnadsförvaltningen, socialförvaltningen, bildningsförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen, tekniska förvaltningen, HR-avdelningen, polismyndigheten, sjukvården, tandvården och idrottsföreningar. Sjukvården och tandvården skulle i ett sådant nätverk aktualisera behovet av och bistå med hjälp till rökstopp. Idrottsföreningarnas personal kan bidra med att vara en förebild för ungdomarna, genom att inte röka, snusa eller använda e-cigarett själva. Fritidsgårdsföreståndarna är också viktiga aktörer som förebild för ungdomarna. Rökfri arbetstid i Trelleborgs kommun kan vara ytterligare en förebild för unga.
2. Samhällsbyggnadsnämnden ska utföra inspektioner vid rökfria miljöer, och bedriva tillsyn hos de ägare eller de som på annan grund disponerar över en

lokal, ett annat utrymme eller ett område utomhus, enligt 6 kap. 1-9 §§. Samhällsbyggnadsnämnden kommer att bedriva tillsyn över att skyltning kommer att ske vid rökfria miljöer.

3. Samhällsbyggnadsnämnden kan samarbeta med ANDT-samordnaren och bildningsförvaltningen angående tobaksfri skoltid, där gemensamma inspektioner kan genomföras. Bildningsförvaltningen skulle kunna t.ex. uppdatera sina handlingsplaner för tobaksfri skoltid.
4. Tobaksnätverket kan genomföra informationsträffar för bildningsförvaltningen, rektorer, förskolechefer, fritidsgårdsföreståndare och skolsjuksköterskor för en tobaksfri skoltid.
5. Tobaksnätverket kan genomföra informationsträffar för föräldraföreningarna vid skolorna, förskolorna och fritidsgårdarna, där samhällsbyggnadsnämnden deltar. Föräldrarna måste engagera sig mer i ungdomarnas tobaksanvändning, och medverka till att ungdomarna inte börjar använda tobak och liknande produkter, genom att själv vara en förebild, som inte använder tobak och liknande produkter.
6. Föra in ytterligare information på hemsidan, t.ex. om tobaksanvändningens skadeverkningar och att skicka skriftligt informationsmaterial till Trelleborgs kommuns medborgare.
7. Att kommunen bistår med väl synliga askkoppar i gatubilden kan bidra till att tänka till om att nedskräpning med fimpar på gatan leder till problem för livet i vattendrag och havet, och att fimparna ska tas omhand i askkoppar. Kanske kan det leda till att man börja tänka på sin egen hälsa också.

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att översända yttrandet över remissen med förslag på tobaksförebyggande åtgärder till kommunstyrelsen/kommunledningsförvaltningen.

För Samhällsbyggnadsnämnden

Lilian Flygare Ivarsson

Miljöinspektör